

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2025

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea
Acordului-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie
Solară (ISA), adoptat la Marrakesh la 15 noiembrie 2016**

În temeiul art. 14 alin. (2) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie Solară (ISA), adoptat la Marrakesh la 15 noiembrie 2016.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe

Mihail POPȘOI

Ministrul energiei

Dorin Junghietu

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru ratificarea Acordului-cadru privind instituirea
Alianței Internaționale pentru Energie Solară (ISA),
adoptat la Marrakesh la 15 noiembrie 2016**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Acordul-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie Solară (ISA), adoptat la Marrakesh la 15 noiembrie 2016.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului-cadru nominalizat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va pregăti și va remite depozitarului instrumentul de ratificare al Acordului-cadru menționat.

Art. 4. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Argumentarea necesității pentru ratificarea Acordului-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie Solară (ISA)

A. Descrierea acordului/tratatului

1. Informații generale:

Alianța Internațională pentru Energie Solară (ISA) a fost lansată la 30 noiembrie 2015 la Paris, la inițiativa comună a președintelui Franței și a prim-ministrului Indiei, ca o coaliție a țărilor bogate în resurse de energie solară, pentru a răspunde nevoilor energetice.

Ulterior, ISA a fost înființată prin Acordul-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie Solară, adoptat la Marrakesh la 15 noiembrie 2016. După șapte ani de la înființare, ISA s-a extins către țările dezvoltate din Europa, Asia-Pacific și din America Latină. Șapte state membre (SM) ale Uniunii Europene (UE) au ratificat Acordul-cadru privind instituirea ISA: Franța, Germania, Grecia, Italia, Regatul Țărilor de Jos, Suedia și Danemarca, iar Luxemburg și Ungaria sunt semnatare.

Acordul-cadru reprezintă un tratat multilateral, ca se încadrează în categoria tratatelor interstatuale. Acesta este structurat în 14 articole care reglementează condițiile de cooperare între țările semnatare și ISA.

2. Informații privind conținutul Acordului-cadru:

Conform Acordului-cadru, obiectivele ISA sunt:

- Abordarea colectivă a provocărilor comune cheie pentru extinderea implementării de proiecte de energie solară în conformitate cu necesitățile de energie;
- Implementarea de acțiuni coordonate pe bază de programe, care vizează o mai bună armonizare a obiectivelor în funcție de cerere și resurse;
- Promovarea finanțărilor pentru activități de inovare, cercetare și dezvoltare comune, care vizează tehnologiile de energie solară;
- Promovarea unei platforme cibernetice comune, care să faciliteze schimbul de idei și dialogul între specialiști.

Orice Membru al ISA poate propune amendamente la Acordul-cadru după expirarea unui an de la intrarea în vigoare. Amendamentele la Acordul-cadru se adoptă de Adunare cu o majoritate de două treimi din Membrii prezenți și votanți. Amendamentele intră în vigoare atunci când două treimi din Membri transmit acceptarea lor în conformitate cu procedurile lor interne.

Acordul este încheiat pe o perioadă nedeterminată. Totodată, orice Membru se poate retrage din Acordul-cadru, prin transmiterea unei notificări către Depozitar cu de trei luni în avans. Tratatul nu prevede implementarea, amendarea sau substituirea altor tratate în vigoare.

B. Analiza de impact

ISA și-a propus să încurajeze cât mai multe state să devină membre, pentru a reprezenta o voce cât mai puternică în promovarea tranziției treptate de la energiile convenționale către cele din surse regenerabile, cu precădere energia solară.

ISA oferă o platformă dedicată de cooperare între țările bogate în resurse solare, prin care comunitatea globală, inclusiv guverne, organizații internaționale, corporații și alte părți interesate pot contribui la atingerea obiectivului comun de creștere a utilizării energiei solare. Nevoile energetice ale țărilor membre ISA pot fi satisfăcute într-un mod sigur, convenabil, accesibil și durabil, prin capacități mărite de producție de energie solară, răspunzând necesității combaterii schimbărilor climatice, prin reducerea gazelor cu efecte de seră.

ISA este ghidată de strategia sa intitulată „Către 1000”, care își propune să mobilizeze 1000 de miliarde dolari americani de investiții în soluții de energie solară până în anul 2030, rezultând instalarea a 1000 GW de capacitate de energie solară, oferind, astfel, acces la energie pentru 1000 de milioane de oameni care folosesc soluții de energie curată. Acest lucru ar ajuta la atenuarea emisiilor solare globale cu 1000 de milioane de tone de CO₂ în fiecare an. Pentru atingerea acestor obiective, ISA adoptă o abordare programatică. În prezent, ISA are 9 programe cuprinzătoare, fiecare concentrându-se pe o aplicație distinctă care ar putea ajuta la implementarea la scară largă a soluțiilor care utilizează energie solară. ISA are 9 programe cuprinzătoare, axate pe diverse aplicații ale energiei solare, dintre care:

- **Electrificarea rurală:** Oferirea de energie solară off-grid pentru comunitățile izolate.
- **Pomparea solară:** Asigurarea accesului la apă potabilă și irigare prin intermediul sistemelor solare.
- **Mini-rețele solare:** Dezvoltarea de rețele solare locale pentru a alimenta gospodăriile și afacerile.
- **Sisteme solare termice:** Utilizarea energiei solare pentru încălzirea apei și a spațiilor.

Aceste programe contribuie la îmbunătățirea vieții a milioane de oameni din țările membre ISA, stimulând în același timp dezvoltarea economică și protejând mediul.

De asemenea, aderarea la ISA oferă numeroase avantaje și oportunități valoroase prin intermediul diverselor proiecte, programe și inițiative, cum ar fi:

- Cel de-al treilea program al ISA, ***Scaling Solar Mini Grid***, lansat în anul 2017, are drept scop de a acoperi necesitățile energetice ale statelor membre ISA în zonele identificate cu rețele nefiabile sau fără rețele și în statele membre insulare care au un potențial abundent de a folosi energia solară.
- Cel de-al patrulea program al ISA privind ***Scaling Rooftop (SRT)***, a fost lansat în 2018, contribuie la facilitarea și punerea în comun a resurselor pentru extinderea energiei solare pe acoperiș în țările membre ISA.
- Alt program cu genericul „***Scaling Solar E-Mobility & Storage***” sprijină crearea unui ecosistem care să permită implementarea la scară largă a sistemelor de stocare a energiei și de a extinde absorbția energiei solare în sectorul E-mobility în țările membre ISA.
- ISA a lansat cel de-al șaptelea program de ***solarizare a sistemelor de încălzire și răcire*** la cea de-a treia adunare în octombrie 2020, care are drept scop solarizarea cererii în creștere de energie termică din sectoarele comercial, industrial și rezidențial, contribuind la reducerea emisiile de gaze cu efect de seră cu aproximativ 19-21 GtCO₂e până în 2050.

- De menționat, despre programul privind *hidrogenul verde* din octombrie 2021. Obiectivul acestui program este de a accelera producția și utilizarea hidrogenului verde în țările membre ISA.

- **Schema ITEC** (Indian Technical and Economic Cooperation). Guvernul Indiei sprijină ISA prin oferirea de formare pentru formatori principali în domeniul energiei solare prin Schema de Cooperare Tehnică și Economică Indiană (ITEC). În perioada 2018-2019, 133 de candidați din 25 de țări au fost instruiți la Institutul Național de Energie Solară din Gurugram, cu sprijinul programului ITEC.

- **Bursa ISA pentru Profesioniștii în Carieră Medie.** Obiectivul schemei de burse este de a contribui la nevoile de dezvoltare pe termen lung ale țărilor membre, prin crearea de personal profesional calificat și specializat pentru managementul proiectelor, programelor și politicilor în domeniul energiei solare. În cadrul acestei scheme, bursele în domeniul managementului energiei solare vor fi oferite profesioniștilor în carieră medie din țările membre ISA pentru a urma un masterat în managementul și economia energiei regenerabile. Aceasta ca contribui la dezvoltarea politicilor în Republica Moldova. În prezent, 21 de candidați din 18 țări membre ISA urmează cursuri de masterat în Managementul și Economia Energiei Regenerabile în prima serie.

- **ISA STAR-C** (Centre de Resurse pentru Aplicarea Tehnologiei Solare). Inițiativa STAR-C este o inițiativă de consolidare a capacităților și instituțiilor ISA în țările membre în curs de dezvoltare. STAR-C își propune să dezvolte capacitatea umană și abilitățile necesare în rândul populației unei țări membre pentru a încuraja desfășurarea semnificativă a activităților de tranziție energetică, creând locuri de muncă și contribuind în final la creșterea economică a țării. Aceste centre vor oferi capacitate pentru desfășurarea aplicațiilor și cercetărilor în energie solară, modelare de afaceri, incubare, formare, standardizare și testare.

ISA lucrează la înființarea mai multor centre STAR, care să servească drept facilități comune într-o anumită regiune.

- *Punct unic pentru dezvoltarea capacităților, testare, standardizare și incubare:* Dezvoltarea cunoștințelor tehnice locale și conștientizarea în rândul factorilor de decizie.

Acționează ca un centru de resurse dedicat, oferind expertiză guvernului, sectorului privat, comunităților și indivizilor, permițând factorilor de decizie să prioritizeze integrarea energiei solare în mixul energetic.

- *Atragerea de investiții*: Implicarea instituțiilor financiare în viabilitatea economică a proiectelor solare, identificarea și atenuarea riscurilor, precum și obținerea finanțării pe scară largă și cu costuri reduse pentru desfășurarea energiei solare, ceea ce duce la o mai bună accesibilitate și securitate energetică pentru țările membre.

- *Promovarea locurilor de muncă verzi*: Dezvoltarea unui fond de resurse în țările care nu adoptă energia solară și ridicarea standardului profesional al celor implicați în energia solară în țările membre. Instituirea unei certificări internaționale care să faciliteze crearea de oportunități de muncă transfrontaliere.

- *Încurajarea inovației și întreprinderilor capabile, produse și servicii standardizate*.

- *Consolidarea capacității locale*: Contribuind astfel la reducerea riscurilor investițiilor și făcând țările pregătite pentru investiții.

Aspectul politic, cultural, social. Prevederile Acordului nu contravin politicii externe și/sau interne promovate de către Republica Moldova. Aderarea la Alianța Internațională pentru Energie Solară (ISA), facilitează atingerea obiectivelor stabilite de către Republica Moldova, prin atragerea investițiilor în producția de energie din surse regenerabile (energia solară) și contribuie la promovarea tehnologiilor inovatoare de producere a energiei regenerabile, prin intermediul programelor și activităților de cercetare și dezvoltare lansate în cadrul ISA, astfel contribuind la stimularea inovației în cadrul sectorului energetic al Republicii Moldova în strictă concordanță cu documentele de politici a Republicii Moldova, precum, Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și angajamentele asumate în cadrul Tratatului Comunității Energetice și Acordului de Asociere RM-UE.

Aspectul economic și de mediu. Acordul nu conține prevederi care ar avea repercusiuni negative asupra economiei și mediului Republicii Moldova. Acesta, prevede facilitarea intensificării relațiilor între instituțiile statului relevante și întreprinderile din sectorul

privat, având ca scop armonizarea și agregarea cererii pentru, finanțarea energiei solare, tehnologiilor solare, inovațiilor, cercetare și dezvoltare, precum și dezvoltare de capacități în conformitate cu legislația națională respectivă a părților.

Republica Moldova și-a asumat mai multe obiective în domeniul energiei regenerabile, cu scopul de a reduce dependența de importurile de energie și de a promova o mai mare sustenabilitate a sistemului energetic național.

Energia solară este una dintre cele mai importante resurse interne în vederea obținerii energiei regenerabile. Începând cu 2018, capacitatea instalată a tuturor surselor pentru producerea de energie electrică a crescut continuu și a atins 657 megawați (MW) în 2025, față de 61,6 MW la sfârșitul anului 2018, dar acest lucru nu este încă suficient pentru a avea un impact semnificativ asupra mixului energetic global.

Instalațiile fotovoltaice (PV) ocupă o pondere semnificativă, contribuind cu aproximativ 55% la capacitatea totală de energie regenerabilă produsă în 2025. Capacitățile de energie solară din SER ating 442 MW, inclusiv instalațiile cu contorizare netă. În 2022, instalațiile fotovoltaice aveau o capacitate de 60.139 MW. Astfel, capacitatea instalată pentru energia solară a înregistrat o creștere impresionantă de 7 ori față de anul 2022.

Republica Moldova are ca obiectiv să crească ponderea energiei electrice din surse regenerabile în mixtul energetic la 30% până în 2030 și să atingă o pondere de 27% a energiei regenerabile în consumul final până în 2030, în conformitate cu obiectivele Planului Național Integrat pentru Energie și Climă (PNIEC), aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 86 din 26 februarie 2025.

Prin urmare, ratificarea Acordului, urmărește promovarea dezvoltării și utilizării surselor de energie regenerabilă solare, contribuind la îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de carbon.

Aspectul normativ. Conținutul Acordului este compatibil cu prevederile Constituției Republicii Moldova, Cartei ONU, nu contravine legislației Uniunii Europene sau legislației naționale a RM, precum și nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor existente ca urmare a participării Republicii Moldova la alte tratate internaționale în vigoare. Nu este necesară ajustarea oricăror acte normative cu prevederile tratatului în cauză.

Aspectul instituțional si organizatoric. Fiecare stat membru desemnează un Punct Național de Contact pentru ISA, care are sarcina de a identifica domeniile de interes comun, de a elabora propuneri de programe și de a face recomandări Secretariatului ISA cu privire la punerea în aplicare a obiectivelor Alianței.

Prin urmare, având în vedere atribuțiile Ministerului Energiei în domeniul promovării energiei din surse regenerabile, prin demersul Ministerului Energiei nr. 09-477 din 20 februarie 2025, în calitate de Punct Național de Contact a fost desemnat dl Nicolae MAGDÎL, Șef Direcția, Direcția surse de energie regenerabile și mobilitate verde.

Aplicarea prevederilor Acordului-cadru nu necesită întreprinderea măsurilor suplimentare privind înființarea unor structuri noi sau modificarea celor existente și nu va abilita instituțiile implicate cu împuterniciri noi.

ISA nu intenționează să dubleze activitățile altor organizații de profil (Agenția Internațională pentru Energie Regenerabilă (IRENA), Agenția Internațională de Energie (IEA) sau Secretariatul Comunității Energetice, dar va stabili rețele și va dezvolta sinergii cu acestea și le va completa eforturile într-o manieră durabilă și concertată. ISA publică regulat rapoarte și studii cu privire la noile descoperiri și cercetări în domeniu, precum și la progresele înregistrate în țările membre, împreună cu stadiul de implementare a proiectelor. Acestea sunt utile instituțiilor cu activitate în domeniul energiei din surse regenerabile pentru a avea o viziune mai clară a obiectivelor pe care și le propun și a modului de implementare. Pe lângă publicațiile respective, ISA organizează regulat întâlniri ministeriale, la care participă reprezentanții ministerelor energiei din țările membre.

Aspectul financiar. Precizăm faptul că în statutul organizației nu există obligația plății unor cotizații anuale de către statele membre. Principalii finanțatori sunt India, Franța (în calitate de co-inițiator) și Australia. Statele membre pot plăti contribuții voluntare. ISA urmărește atragerea cât mai multor instituții financiare, în special bănci, pentru realizarea de investiții ce vizează proiecte de energie solară, inclusiv producție, stocare și distribuție. Proiectele mari de energie solară implică costuri inițiale consistente de proiectare, realizare, echipamente și know-how.

Considerând prioritățile bugetare ale Republicii Moldova, nu este preconizată și sau relevantă plata unor contribuții la bugetul ISA.

Aspectul temporar. Tratatul va intra în vigoare în condițiile art. XIII pct. 2 din Acordul-cadru. Potrivit acestor dispoziții: „Pentru Membrii care au depus un instrument de ratificare, acceptare sau aprobare după intrarea în vigoare a Acordului-cadru, prezentul Acord-cadru intră în vigoare în a treizecea zi de la data depunerii instrumentului respectiv.”

C. Analiza oportunității ratificării

Acordul-cadru privind instituirea Alianței Internaționale pentru Energie Solară a fost adoptat la Marakesh, la 15 noiembrie 2016, în cadrul celei de-a 22-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite privind schimbările climatice COP-22, fiind semnat de către șaisprezece țări. Conform procedurii, calitatea de Membru al ISA este deschisă statelor membre ale ONU. Statele pot deveni membre ale ISA prin semnarea Acordului și prin depunerea unui instrument de ratificare, acceptare sau aprobare. Acordul este deschis pentru semnare din 15 noiembrie 2016, actualmente fiind semnat de către 123 state. Pe plan internațional, tratatul a intrat deja în vigoare la 6 decembrie 2017.

Pentru Republica Moldova, Acordul vizat a fost semnat la 15 decembrie 2024, de către dlui Mihail Popșoi, Viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe, în cadrul vizitei la New Delhi. Semnarea a fost aprobată prin Decretul Președintelui RM nr. 1458-IX din 23.05.2024.

Totodată, conform procedurii prevăzute de Acordul, pentru a fi aplicabil în raport cu RM, tratatul urmează a fi ratificat de Parlament, ulterior fiind necesară pregătirea și remiterea instrumentului de ratificare în adresa Depozitarului, care este Guvernul Republicii India. Necesitatea formulării unor rezerve sau declarații la tratatul vizat din partea RM, nu a fost determinată.

Necesitatea parcurgerii procedurilor interne de ratificare ale Acordului, decurge din prevederile art. VII și XIII ale tratatului, precum și Legii nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale RM și ale Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, aprobat prin HG nr. 442/2015.

În concluzie, ținând cont de importanța pentru Republica Moldova de a-și atinge obiectivul de a crește ponderea energiei electrice din surse regenerabile la 30% până în 2030, de angajamentul țării de a sprijini construirea a 510 MW de noi capacități de energie regenerabilă, cu accent pe energia solară, și de necesitatea de a promova dezvoltarea și utilizarea surselor de energie regenerabilă solară pentru a îmbunătăți eficiența energetică și a reduce emisiile de carbon, precum și în temeiul prevederilor legislației în vigoare a Republicii Moldova, Ministerul Energiei consideră relevantă promovarea proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului vizat.

Ministrul Energiei

Dorin JUNGHIETU